

"ONDER D'N KROEZEBOOM"

Uitgave van de historische vereniging "Old Reurle" jaargang 1 nummer 1

Inleiding van de voorzitter.

Het is nu op de kop af een jaar geleden dat de historische vereniging "Old Reurle" van start ging. Ondanks haar prille jeugd heeft ze toch al de nodige activiteiten ontplooid. Het "veldnamen"-onderzoek is hiervan al een heel goed voorbeeld. Een ander voorbeeld is de speciale aandacht voor "de Katershorst", waar eens in vroeger tijden aan de grens met het Eibergse een kapelletje heeft gestaan. Als alles meezit zullen hier in het najaar in samenwerking met onze historische collega's uit Zieuwent opgravingen gestart worden.

Ook aan de officiële opening van Huize Ruurlo als gemeentehuis zullen we nog op gepaste wijze ons steentje bijdragen. Daarover hoort U later nog meer.

Een logisch vervolg op een en ander is dan een eigen tijdschrift. Dit leent zich immers bij uitstek voor een presentatie naar buiten toe. Het moge dan logisch zijn, dat wil nog niet zeggen dat het daarmee ook vanzelf verschijnt. Vandaar dat we in een bescheiden opzet van start gaan en de uitvoering aanvankelijk sober zal worden gehouden. Dit heeft bovendien het voordeel dat een ieder zijn of haar suggesties nog aan kan dragen. Het is iets waar wij zelfs nadrukkelijk om vragen. Dat geldt uiteraard ook voor de inbreng van Uw artikeltjes en wetenswaardigheden. Uiteindelijk kan het tijdschrift alleen bestaan bij de gratie van de steun vanuit de gehele vereniging. En U hoeft beslist niet in aanmerking te komen voor de Nobelprijs voor literatuur om Uw bijdrage te leveren. Het gaat er in de eerste plaats om dat bepaalde gegevens naar buiten gedragen worden en niet nutteloos vergelen in mappen en kasten.

Voor wat betreft de uitvoering is gekozen voor een losbladig, geperforeerd tijdschrift van 6 pagina's in A4 formaat. Het is dus uitstekend geschikt voor het opbergen in ringbanden en dergelijke en leent zich goed als naslagwerk. Het tijdschrift zal in eerste instantie 4 maal per jaar verschijnen.

Als naam is gekozen "onder d'n kroezeboom". De bekende kroezeboom was immers volgens de overlevering de plaats waar de Ruurlose mensen in de oude tijden bijeenkwamen en vergaderden en waar verhalen en nieuwtjes werden uitgewisseld. Volgens ons dus een treffende weergave van de doelstelling van het tijdschrift. Een volgend keer al hopen we het voorblad te verluchten met een eigen "Old Reurle-embleem". Het oog wil tenslotte ook wat.

Op een hoop zaken zullen we een volgende keer nog eens wat dieper ingaan.
We willen nu volstaan met toewensen van een zinvol en bloeiend bestaan
voor het nieuwgeboren tijdschrift.

Lao'w der wat van maken. Leu an't wark.

namens het bestuur,
D.J.H.Oonk. voorzitter

Samenstelling bestuur.

Voorzitter	D.J.H.Oonk	Margrietlaan 28
secretaris	G.W.Waanders	v.Serooskerkenweg 21
penningmeester	A.J.v.Bremen	Dorpsstraat 9
lid	D. ten Arve	Boskapelweg 2
lid	G.Z.de Jong	Lammerskampweg 1

eerstvolgende bijeenkomsten

In principe zijn de bijeenkomsten op ieder tweede woensdag van de maand,
's avonds 20.00 uur in de kleine zaal van de Luifel.

In verband met de "septemberfeesten" is de avond van september een week
opgeschoven.

19 sep spreker de heer Toevank onderwerp "Veldnamen-onderzoek"

10 oct spreker de heer v.Roekel met diaserie "Leven in de Achterhoek"

14 nov sprkere de heer Grootjans onderwerp "Achterhoekse volklore"

Data der verdere bijeenkomsten

12 december 1984.	10 april 1985
9 januari 1985	8 mei 1985
13 februari 1985	12 juni 1985
13 maart 1985	

Inzenden bijdragen

De door U te plaatsen bijdragen kunt u inleveren bij de secretaris van
de vereniging. (althans voorlopig)

Het is natuurlijk ook mogelijk dat U in verband met een onderzoek op
vragen stuit, die U zelf niet kunt beantwoorden. Stuur ze dan in voor
plantsing zodat een ander lid U dan misschien het antwoord kan geven.

Streekarchivariaat Oost-Gelderland rayon II

Schema van openstelling - bezoek bij voorkeur na telefonische afspraak.

	Maandag	Dinsdag	Woensdag	Donderdag	Vrijdag
's Heerenberg.....				X	
Doetinchem.....	X	X			X
Gendringen.....				X	X
Hengelo (G).....				X	
Hummelo en Keppel.....					X
Ruurlo.....				X	
Steenderen.....			X		
Zelhem.....	X				

's Heerenberg	Hofstraat 1	7041 AD	's Heerenberg	08346 - 2941
Doetinchem	Raadhuisstraat 2	7001 EW	Doetinchem	08340 - 31111
Gendringen	Erderoestraat 5	7081 AW	Gendringen	08356 - 83232
Hengelo (G)	Raadhuisstraat 20	7255 BW	Hengelo (G)	05753 - 1541
Hummelo en Keppel	Burg. v Panhuysbrink 1	6997 AA	Hoog Keppel	08348 - 1541
Ruurlo	Vordensweg 2	7261 LZ	Ruurlo	05735 - 2233
Steenderen	Burg. Smitstraat 2	7220 AA	Steenderen	05755 - 1777
Zelhem	Burg. Rijpsstraat 5	7021 OP	Zelhem	08342 - 3141

GEMEENTE-ARCHIEF RUURLO

Archieven en collecties:

- Burgerlijke Stand 1811 - 1912
- Bevolkingsregisters 1840 - 1920
- Volkstelling 1839
- N.H. gemeente: doopboeken 1670 - 1800 (kopieën)
- doopboeken 1801 - 1935
- trouwboeken 1772 - 1811 (kopieën)
- trouwboeken 1817 - 1930
- overlijdensregisters 1772 - 1806 (kopieën)
- lidmatenboeken 1772 - 1864
- Oud-Archief (van de richter) 1781 - 1818
- Oud-Archief 1818 - 1934
- Kadaster 1860 - heden
- Verpondingskohier Kreyneck 1650 (kopieën)
- Register op de leenaktenboeken van het graafschap Zutphen (kopieën)
- Verenigingsarchieven (alléén openbaar met toestemming van de bewaargever)
- Foto-archief
- Collectie Ruurlo (verzameling van artikelen betreffende diverse onderwerpen)
- Knipselkrant 1979 - heden
- Boerderijnamen vóór 1500 (uit: Slicher van Bath) (kopieën)
- Archief N.H. gemeente

Ruurlose brouwers in de zeventiende eeuw.

geplaatst met toestemming van Dr. W. Albers te Nuenen)

Als inleiding eerst iets over onze bureu uit Overijssel om daarna over te stappen naar de Achterhoek, inzonderheid Ruurlo.

Sedert de Middeleeuwen was er een groot aantal bierbrouwerijen over het plateland van N.W. Europa verspreid. Slicher van Bath heeft de geschiedenis van deze brouwerijen beschreven voor Overijssel. (1)

Over het algemeen waren het kleine nijverheidsbedrijven met één ketel en hooguit drie knechten. Slicher van Bath merkt o.a. op:

1. ieder kerkdorp had drie tot vier ketels.
2. de brouwers hadden hun afzet onder de plaatselijke gebruikers.
de brouwers behoorden tot de sociale bovenlaag van het dorp.
Zo'n brouwinstallatie was vrij kostbaar.

Vanaf de tweede helft van de 17e eeuw is hun aantal sterk afgenomen door concurrentie van 't Hollandse bier. Dit leidde aan de ene kant tot concentratie in één hand van kapitaalkrachtiger lieden, zoals stadsnotabelen, zodoende kon men tot modernisering overgaan, zodat de concurrentie kon worden weerstaan; aan de andere kant kwam 't tot ophering van vele plaatselijke brouwerijen.

In 't begin van de achttiende eeuw waren in Overijssel in totaal 163 ketels en in 1795 worden er nog slechts 25 brouwers vermeld. Alleen al tussen 1675 en 1703 (dus in 28 jaar tijds) werden 36 ketels afgebroken en in 1703 werden 25 plaatsen met brouwketels genoemd, welke er in 1795 niet meer wrden vermeld.

Ut deze gegevens voor Overijssel mag men wel vermoeden dat deze toestanden ook gelden voor het Graafschap Zutphen.

Om dit te onderzoeken werd in de tweede helft van de 17e eeuw door middel van steekproeven in een daarvoor representatief dorp geprobeerd de situatie te benaderen. Hiervoor werd gekozen voor het kerkdorp Ruurlo (gelegen in het centrum van de Gelderse Achterhoek).

Zoals Slicher van Bath de drie bovengenoemde opmerkingen maakte, is dit nagegaan voor Ruurlo.

1. het aantal brouwerijen:

Volgens het kohier van verpondinge (belasting op vaste goederen)(2)

zijn er in 1650 in het kerspel (kerkdorp) Ruurlo drie brouwerijen nl

in de boerschappen Veldhoek en de Haar; geen

in de Vormerhoek ook geen, in de Everwenninckshoek (dus in het NW deel van Ruurlo) een tweetal en in de Rijckenbergerhoek (NO deel van Ruurlo)

één.

De Vormer idem Everwenninckshoek:

- a. Reinier ter Haer zijn hujs dadi heff int Dorp, den hoff groot 1 1/2 spint (3) soo hij selifs bewoont met de brouwerije
- b. Tonnis van Middachtens Woeninge, hujs, hoff en where, den hoff groot 2 schepel saet(4), met den brouwerije

Rijckenbergerhoek

Den Orsouw (met den brouwerije) hoff 1/2 schepel, land 6 schepel-eigenaar Willem van Orsouw.

Het aantal brouwerijen te Ruurlo komt nuawkeurig overeen met het gemiddelde voor Overijsselse kerkdorpen.

2. Over de brouwers-huuzet-hun klanten

Ongeveer 20 jaar later is de Ruurlose brouwer Christoffel Bensinck in vol bedrijf met zijn schoonzoon Hendrick Egberts Hogeltocht.

(een volgende keer meer)

Noten:(1) B.H.Slicher van Bath." Een samenleving onder spanning.

Geschiedenis van het platteland van Overijssel".

van Gorcum en comp. Assen. 1957

(2) Kohier der Verpondinge over de Stadt en het Schependom Doetinchem Idem van de Richterambten Doetinchem, Hummelo en Ruurlo. 1650

(3) Oppervlakte die met een spint graan kan worden bezaaid. ca 2 are

(4) Oppervlakte die met met een schepel rogge kan bezaaien ca 1/8 ha

=====

Het lag in de bedoeling ook nog de geslachtsboom volgens het Romeinse. Franse en Nederlandse Recht op te nemen maar gezien we niet verder willen gaan als 6 bladen moet dit wachten tot de volgende keer.

Vraag: ik probeer de geschiedenis van de parochie Ruurlo te achterhalen en ben reeds enige jaren bezig. Is er misschien iemand die mij aan gegevens kan helpen en eventueel oude fotos of kaarten van de buitenkant of het interieur.

G.W. Waanders